

Olje- og energidepartementet
Postboks 8148 Dep
0033 Oslo

Vår dato 7. september 2023
Deres dato 29. juni 2023
Vår referanse
Deres referanse 23/1325

Svar på høring om forslag til lov- og forskriftsendringer for å etablere en ny styringsmekanisme for forsyningssikkerhet

Innledning

Fornybar Norge viser til brev og høringsnotater av 29. juni 2023 med forslag til lov- og forskriftsendringer for å etablere det rettslige grunnlaget for en ny styringsmekanisme for forsyningssikkerhet. De overordnede prinsippene for den nye styringsmekanismen ble presentert i januar, og innebærer en trinnvis tilnærming der sterkere virkemidler kan tas i bruk dersom hensynet til forsyningssikkerheten tilsier det.

For å legge til rette for den nye styringsmekanismen har Olje- og energidepartementet (OED) foreslått endringer i vassdragsreguleringsloven, energiloven, energilovforskriften og forskrift om internkontroll etter vassdragslovgivningen (forskrift IK-vassdrag). Den midlertidige rapporteringsordningen er foreslått formalisert i ny kraftrasjoneringsforskrift, som også er på høring. Fornybar Norge utarbeider eget høringssvar om forslag til ny kraftrasjoneringsforskrift, men vil i dette høringssvaret utdype våre synspunkter rundt alle delene av styringsmekanismen, inkludert rapporteringsordningen.

Fornybar Norge synes det er positivt at energimyndighetene på et tidlig tidspunkt involverte bransjen gjennom dialogmøte og anledning til å gi skriftlige innspill. Vi er også glad for å se at flere av bransjens innspill er tatt til følge. Fornybar Norges viktigste innspill til høringen er de følgende:

- Forsyningssikkerhet er noe som oppnås kollektivt og som en sum av bidrag fra ulike aktører. Fornybar Norge er enig med departementet i at forsyningssikkerhet er et mer overordnet, samfunnsmessig hensyn, og at det overordnede ansvaret for forsyningssikkerheten ligger hos energimyndighetene.
- Gjennom å kontinuerlig benytte seg av oppdaterte data og tilgjengelig informasjon for å maksimere verdien av vannet, bidrar vannkraftprodusentene i dag til å ivareta forsyningssikkerheten. Magasindisponering basert på vannverdier er vårt viktigste virkemiddel for å ivareta forsyningssikkerheten og er et element ved dagens system som det er viktig å bevare. Dette bør komme frem tydelig av lovproposisjonen.

- Samtidig er det viktig at myndighetene har tillit til det markedsbaserte systemet. En måte å øke denne tilliten på er å ha mulighet til å innhente god og korrekt informasjon ved håndteringen av strammere kraftsituasjoner og få innsyn i hvilke systemer og rutiner kraftprodusentene har på plass for å håndtere utviklingen i kraftsituasjonen.
- En god forvaltning av vannkraftressursene innebærer å balansere flere ulike hensyn, og dette bør gå frem av ny formålsparagraf (§1 a) i vassdragsreguleringsloven.
- Lovbestemmelsen i vassdragsreguleringsloven (§ 29 a) bør ha overskrift og innhold som reflekterer hva strategiene er ment å være og hvordan de er beskrevet ellers i høringsnotatet. Ettersom «*disponeringsstrategi*» er et etablert begrep i bransjen foreslår Fornybar Norge å bruke et annet begrep, som for eksempel «*rutiner for å bidra til forsyningssikkerhet*».
- Det må være tydelig hvem kravet om å utarbeide strategi for å bidra til forsyningssikkerhet rettes mot, og dermed hvem som sitter med risikoen for å bli sanksjonert. Ansvar for strategien må kunne delegeres fra konsesjonær til den samme som har fått delegert oppgaven med å disponere vannet.
- Straff for overtredelse av krav til strategier fremstår som en uforholdsmessig streng reaksjon sett i forhold til hva strategiene skal være.
- Terskelen for å ta i bruk rapporteringsordningen må være høy. For å unngå uheldige virkninger for markedsmekanismen og konkurransen i markedet, er vårt utgangspunkt at innrapporterte data og informasjon ikke bør offentliggjøres. Dersom innrapporterte data og informasjon skal publiseres, må det publiseres på en slik måte at den enkelte aktørs disponering ikke blir synlig for andre.
- Terskelen for å kunne vedta kraftrasjonering må være svært høy, og den foreslåtte ordlyden er for vag gitt de inngripende virkemidlene som kan brukes dersom kraftrasjonering besluttes.
- Mellomlandsforbindelsene er viktig for norsk forsyningssikkerhet og eventuelle eksportrestriksjoner kan virke mot sin hensikt.

Fornybar Norge stiller gjerne opp i et møte for å utdype våre innspill og synspunkter.

Om Fornybar Norge

Fornybar Norge representerer fornybarnæringen i Norge. Vi arbeider for at Norge hurtigst mulig skal bli et nullutslippssamfunn med vekst og verdiskaping basert på fornybar energi, elektrifisering og annen utslippsfri energibruk. Vi har medlemmer fra hele næringen, inkludert fornybar energiproduksjon på land og til havs, nettselskaper, finansinstitusjoner, entreprenører, strømsalg, leverandører og rådgivere.

Magasindisponering basert på vannverdier er vårt viktigste virkemiddel for å ivareta forsyningssikkerheten og er et element ved dagens system som det er viktig å bevare

Vannkraft er bærebjelken i det norske kraftsystemet. Til sammen har vi mer enn 1000 ulike vannmagasiner, som er svært ulike med hensyn til størrelse, hvor de er lokalisert, lagringsevne og andre egenskaper. I perioden 1958-2016 var tilsiget av vann 76 TWh høyere i det våteste året enn i det tørreste året. Med klimaendringene er det ventet enda større variasjon i tilsiget. Gjennom 30 år med et markedsbasert system,

har vannkraftprodusentene utviklet kunnskap, modeller og erfaring som bidrar til god utnyttelse av vannressursene og til at forsyningssikkerheten er blitt ivaretatt, også i til dels svært krevende situasjoner.

Kraftmarkedet er vårt viktigste verktøy for å sikre balanse mellom produksjon og forbruk, gjennom døgnet og året. Forventning om knapphet reflekteres i form av høyere kraftpriser, og markedet gir derfor kraftprodusentene sterke insentiver til å spare vann til periodene der behovet er størst og prisene høyest. En produsent som går tom for vann kan gå glipp av betydelige produksjonsinntekter, og det er derfor rasjonelt for produsentene å sette vannverdier som sikrer tilgang til vann gjennom hele tappesesongen. Gjennom å kontinuerlig benytte seg av oppdaterte data og tilgjengelig informasjon for å maksimere verdien av vannet, bidrar vannkraftprodusentene i dag til å ivareta forsyningssikkerheten. Vårt viktigste verktøy for å ivareta forsyningssikkerhet er derfor aktørenes kommersielle vurderinger, og dette prinsippet er helt fundamentalt for et velfungerende kraftsystem. Dette bør komme frem tydelig av lovproposisjonen.

Fornybar Norge vil også bemerke at Statnett i sin gjennomgang av mulige SAKS-tiltak i september 2022 påpekte at vårt markedsbaserte system i utgangspunktet gir produsentene svært sterke insentiver til å disponere den regulerbare vannkraften slik at faren for rasjonering holdes på et minimum. Også NVE beskriver i sitt høringsnotat om ny kraftrasjoneringsforskrift at kraftmarkedet er en viktig faktor for å unngå kraftrasjonering og at et viktig mål når ulike virkemidler benyttes i en knapphetssituasjon er at kraftmarkedet skal fungere mest mulig normalt.

I en situasjon med knapphet vil høye kraftpriser virke dempende på forbruket, og også sørge for import fra omkringliggende områder med relativt lavere knapphet. God overføringsmuligheter internt i Norge og mot utlandet er derfor viktig for vår forsyningssikkerhet. Stor utvekslingskapasitet mot utlandet innebærer at vi har mulighet for å importere kraft når vi har lavere tilgang til kraft enn landene rundt oss.

Vannmagasinene disponeres ut fra usikre forventninger om fremtiden og kraftprodusentene må ta høyde for flere usikre faktorer, herunder variasjon i tilsig til norske kraftverk. Risikoen for lite tilsig og knapphet på strøm må avveies mot risikoen for mer tilsig enn normalt og tilhørende fare for flom og vanntap. Norske kraftmagasiner er ulike med hensyn til størrelse og reguleringsgrad, og kraftprodusentene må forholde seg til konsesjonsvilkår, manøvreringsreglement, fysiske forhold i vannveiene og eventuelle andre restriksjoner. Vannkraftprodusentene har gjennom flere tiår utviklet kompetanse, erfaring, modeller og algoritmer for å kunne utnytte vannkraftressursene best mulig og for å kunne avveie de ulike risikoene mot hverandre.

Hydrologi, meteorologi, makroøkonomi, tilgjengelig nettkapasitet og utviklingen i energimarkedene rundt oss er blant størrelsene som inngår i vannkraftprodusentenes vurderinger. Vannkraftmodellene utvikles kontinuerlig, og vannkraftprodusentene tar læring av nye situasjoner og kan da forbedre modellene. Våren 2023 tok Statnett, Statkraft og NVE initiativ til et faglig nettverk for kraftmarkedsmodellering, med mål om å forbedre samarbeidet, dele kunnskap og utvikle god praksis, samt bidra til en bransjestandard for modellrammeverk.

I høringsnotatet forklarer OED hvordan prissignalene i markedet normalt er med på å sørge for god forsyningssikkerhet i Norge. OED viser videre til at departementet i arbeidet med en ny styringsmekanisme har hatt som mål å styrke forsyningssikkerheten uten å risikere utilsiktede virkninger på blant annet pris, magasindisponering og forbruk. Fornybar Norge synes det er positivt at OED har lagt disse målene til grunn i sitt arbeid med styringsmekanismen. Det fremgår også at utgangspunktet for kraftproduksjon fortsatt vil være

basert på disponering av produksjonen i tråd med vannverdier, og at produsentene skal ha insentiver til best mulig magasindisponering.

I en periode hvor forsyningssikkerhet og fyllingsgrad har hatt stor oppmerksomhet, opplever bransjen det som helt paradoksalt at det er innført et høyprisbidrag. Høyprisbidraget er en vridende skatt som påvirker vannverdier og vannmagasindisponering. Fornybar Norge synes derfor det er svært positivt at energimyndighetene i høringsnotatet erkjenner sammenhengen mellom gode prissignaler og forsyningssikkerhet. For å oppnå målet med styringsmekanismen må de etablerte markedsmekanismene få fungere uten inngripen fra myndighetene – også i en fremtidig energikrise.

Samtidig er det viktig at myndighetene har tillit til det markedsbaserte systemet. En måte å øke denne tilliten på er å ha mulighet til å innhente god og korrekt informasjon ved håndteringen av anstrengte kraftsituasjoner og få innsyn i hvilke systemer og rutiner kraftprodusentene har på plass for å håndtere utviklingen i kraftsituasjonen.

En god forvaltning av vannkraftressursene innebærer å balansere flere ulike hensyn, og dette bør gå frem av ny formålsparagraf (§1 a) i vassdragsreguleringsloven

Som beskrevet ovenfor innebærer en god forvaltning av vannkraftressursene å balansere flere ulike hensyn. OED foreslår en ny formålsbestemmelse (§ 1.a *Formål*) i vassdragsreguleringsloven for å klargjøre hvilke hensyn loven skal ivareta:

«Landets vannkraftressurser skal forvaltes og utnyttes til beste for allmennheten. Loven skal legge til rette for at vassdragsreguleringer og overføringer samlet bidrar til god forsyningssikkerhet for elektrisk energi i Norge.»

Den første setningen gir en balansert fremstilling av formålet med loven, og kan minne om formålsbestemmelsene i vannressursloven, vannfallsrettighetsloven og energiloven. Den andre setningen trekker imidlertid kun frem forsyningssikkerhet som et eksplisitt hensyn, uten å nevne andre viktig hensyn som inngår i en ressursutnyttelse til det beste for allmennheten. OED skriver at øvrige hensyn som loven skal ivareta, herunder hensynet til naturmangfold, flom og ferdsel, er dekket i den innledende og mer generelle formuleringen. Fornybar Norge mener at ordlyden bør justeres, for å sikre bedre balanse mellom de ulike hensynene som loven skal ivareta og for å sikre konsistens på tvers av lover som regulerer aktørenes virksomhet.

I forslag til ny formålsbestemmelse (§ 1 a) i vassdragsreguleringsloven ønsker departementet å tydeliggjøre den særlige betydningen vassdragsreguleringer og overføringer har i et forsyningssikkerhetsperspektiv. OED mener at den nye formålsbestemmelsen vil klargjøre de forventningene som med rimelighet kan stilles overfor vannkraftkonsesjonærer som utnytter reguleringsmagasiner, i tråd med konsesjoner, vilkår og forutsetninger som er oppstilt av myndighetene.

Forsyningssikkerhet er et begrep som favner bredt, og rommer ulike hensyn, årsaksforhold og eventualiteter. Som departementet påpeker er kraftbalansen, lagringsevnen, fyllingsgrad i magasinene og overføringsforbindelsene innad i Norge og mot utlandet viktige størrelser i vurderingen av kraftsystemets evne til å dekke energibruken til enhver tid (forsyningssikkerhet for energi). Forsyningssikkerhet er noe som oppnås kollektivt og som en sum av bidrag fra ulike aktører. Summen av alle konsesjonærenes disponering

av reguleringer og overføringer er viktig for god forsyningssikkerhet, men også forbruksreduksjoner, importmuligheter fra omkringliggende områder og bidrag fra alternative energikilder spiller inn. Ettersom forsyningssikkerheten favner bredt, er det viktig å presisere at reguleringer og overføringer samlet skal *bidra* til god forsyningssikkerhet slik OED har foreslått i formålsparagrafen.

Fornybar Norge synes det er positivt at den nye formålsparagrafen ikke endrer på den grunnleggende ansvarsfordelingen for forsyningssikkerheten mellom energimyndighetene, systemansvarlig og vannkraftprodusentene, som beskrevet i høringsnotatet, og at den nye formålsbestemmelsen skal sees i sammenheng med kravet til å utarbeide strategier etter ny § 29 a. *Krav om disponeringsstrategi etter vassdragsreguleringsloven* (jf. punktet nedenfor).

Kapittel 5 i forskrift om netregulering og energimarkedet (NEM-forskriften) omhandler bestemmelser om markedsatferd og transparens i kraftmarkedet. I det videre arbeidet med styringsmekanismen vil det være svært viktig at det ikke legges opp til at markedsaktørene skal gjøre vurderinger i forbindelse med forsyningssikkerheten som kan gå på tvers av de etablerte bestemmelsene om markedsatferd.

Ansvar etter ny § 29 a i vassdragsreguleringsloven må kunne delegeres fra konsesjonær til den samme som har fått delegert oppgaven med å disponere vannet

Det er ikke alltid slik at den som har reguleringskonsesjonen fatter de løpende disponeringsbeslutningene. I reguleringsforeninger er dette ofte delegert til en foreningens medlemmer, det vil si en av kraftprodusentene i vassdraget, mens deltakerne i felleseide kraftverk ofte disponerer sin andel av vannet uavhengig av de andre eierne. De nye kravene som departementet ønsker å stille til konsesjonærene må derfor være et «sørge for»-krav, slik at ansvaret kan overføres til den som fatter løpende disponeringsbeslutninger. Dette vil også samsvare bedre med nytt forslag til kraftrasjoneringsforskriften hvor det er *kraftprodusentene* som pålegges rapportering. Vi viser til gjeldende lovbestemmelser for beredskap og flom der et tilsvarende «sørge for»-ansvar er beskrevet, jf. vassdragsreguleringsloven § 23 første ledd og energiloven § 9-1 annet ledd.

Eventuelt bør departementet vurdere om det er hensiktsmessig å ta inn en definisjon i § 2 *Definisjoner* i vassdragsreguleringsloven for å presisere hvem som er rettssubjekt etter ny § 29 a.

Lovbestemmelsen i vassdragsreguleringsloven (§ 29 a) om krav til strategier for å bidra til forsyningssikkerhet må reflektere hvordan strategiene er beskrevet ellers i høringsnotatet og hva disse strategiene er ment å være

Som del av den nye styringsmekanismen foreslår OED at produsentene skal utarbeide strategier for å ivareta forsyningssikkerhet. OED referer til dette som «*disponeringsstrategier*». «*Disponeringsstrategi*» er et etablert begrep i bransjen, og beskriver hvordan vannkraftprodusentene disponerer vannkraftressursene i situasjoner som spenner fra flom til rasjonering, hensyntatt alle andre krav de er underlagt gjennom konsesjon eller annet regelverk. Gjennom disponeringsstrategiene forsøker hver enkelt produsent å maksimere verdien av vannkraftressursene, og det er produsentenes kommersielle insentiver i disponeringen som i sum sikrer en god forsyningssikkerhet som beskrevet innledningsvis. Regulantenes disponeringsstrategier favner imidlertid mye bredere enn forsyningssikkerhet, og inkluderer andre hensyn som konsesjonæren også skal ivareta.

Fornybar Norge registrerer at myndighetene synes å legge noe annet i «*disponeringsstrategi*». Bruk av begrepet har også ført til ulike oppfatninger i bransjen om hva strategiene er ment å være. I henhold til høringsnotatet skal strategiene synliggjøre hvordan konsesjonæren arbeider for å sikre nødvendig magasinfylling gjennom året av hensyn til forsyningssikkerhet, og beskrive rutiner og prosedyrer for hvordan konsesjonæren håndterer utviklingen av kraftsituasjonen og hvordan organisasjonen forankrer dette internt. Strategiene trenger ikke inneholde prognoser, måltall eller magasinvolument. Vår forståelse er derfor at departementet ønsker å stille krav til at selskapene skal ha systemer på plass og administrative, interne styringsdokumenter som synliggjør selskapets rutiner og prosesser i arbeidet med forsyningssikkerhet. At forskriftsbestemmelsene for ytterligere utfylling av kravet er tatt inn forskrift om internkontroll etter vassdragslovgivningen (forskrift IK-vassdrag) bygger opp under denne forståelsen. Det samme gjør kravene som er foreslått i ny § 4 a *Krav til innhold i disponeringsstrategier* i forskrift IK-vassdrag, som først og fremst omhandler rutiner.

Fornybar Norge er derfor skeptisk til å bruke begrepet «*disponeringsstrategi*» i ny § 29 a. Bruk av begrepet kan gi inntrykk av at det er hele disponeringen som ønskes regulert, dvs. mye mer enn forsyningssikkerhet. Paragrafens overskrift og beskrivelsene i første og andre ledd bør reflektere at kravet gjelder et internt styringsdokument som omhandler selskapets prosesser og rutiner for å følge med på utviklingen av kraftsituasjonen, og særlig hvordan selskapet forholder seg til endringer i kraftsituasjonen og forankrer beslutninger om magasin disponering etter hvert som kraftsituasjonen blir knappere eller man observerer risikofaktorer eller større usikkerhet enn normalt. Vi mener også at det i ny § 29 a bør presiseres at konsesjonæren skal *bidra til* forsyningssikkerhet, ettersom ingen konsesjonær kan ivareta forsyningssikkerheten alene.

Fornybar Norge mener at lovparagrafen bør endres til følgende:

§ 29 a. Krav om rutiner for å bidra til forsyningssikkerhet

Den som har konsesjon til vassdragsregulering eller overføring etter denne lov, skal som et ledd i disponeringen av vannressursene sørge for å ha et internt styringsdokument som beskriver hvilke rutiner og systemer konsesjonæren har på plass for å bidra til forsyningssikkerhet innenfor rammen gitt av øvrig regelverk.

Departementet kan treffe enkeltvedtak om at rutinene skal fremlegges dersom dette vurderes nødvendig av hensyn til vurderinger om forsyningssikkerhet. Dette gjelder uten hinder av taushetsplikt.

Departementet kan gi forskrift om innholdet i rutinene, samt oppfølgingen og fremleggelse av disse.

Omtalen av strategiene i ny § 4 a *Krav til innhold i disponeringsstrategier* i forskrift IK-vassdrag bør endres tilsvarende.

Fornybar Norge legger til grunn at rutinene kan inngå i vannkraftprodusentenes mer generelle disponeringsstrategi, på samme måte som planer og rutiner for å håndtere kraftdisponeringen i andre situasjoner.

I høringsnotatet ber departementet høringsinstansene særskilt om innspill til innholdskrav i ny § 4 a i IK-vassdrag. Fornybar Norge mener punkt c dekkes av punkt a og b, og dermed kan slettes. Vi er skeptiske til forslaget om å inkludere punkt d «*hvilke virkemidler foretaket skal ha dersom kraftsituasjonen blir vanskeligere*». Revurdering av planlagte revisjoner kan være et aktuelt virkemiddel, men utover dette har konsesjonærene få konkrete virkemidler utover oppjustering av vannverdier basert på enhver tid tilgjengelig informasjon. Videre er det svært uklart hva det innebærer at kraftsituasjonen «*blir vanskeligere*». En evt. bestemmelse bør knyttes til objektive kriterier, som for eksempel Statnetts vurdering av kraftsituasjonen gjennom deres bruk av «trafikklys». Bransjen har tidligere etterlyst større åpenhet rundt Statnetts vurderinger knyttet til kraftsituasjonen, og ønsker igjen å påpeke viktigheten av økt transparens rundt dette.

Straff fremstår som en uforholdsmessig streng reaksjon sett i forhold til hva strategiene skal være

Departementet mener at det kan være hensiktsmessig at alle former for overtredelse av kravene til strategier skal kunne sanksjoneres med enten overtredelsesgebyr eller straff, og det er foreslått å endre § 10 og § 11 i forskrift IK-vassdrag slik at overtredelse av ny § 4 a kan straffes med disse sanksjonene. Vår vurdering er at straff fremstår som et uforholdsmessig strengt virkemiddel for et administrativt dokument og sett i forhold til hva disse strategiene er ment å være. Jo sterkere sanksjoner myndighetene ser for seg å bruke, desto viktigere er det at krav og forventninger til produsentene er tydeliggjort. Fornybar Norge mener at overtredelsesgebyr vil være en mer proporsjonal reaksjon for manglende etterlevelse av pålegg om å legge frem strategien (jf. ny § 29 a) eller dersom strategien har åpenbare mangler.

Rapporteringsordningen må kun tas i bruk når myndighetene har et reelt behov for virkemiddelet, og terskelen for å offentliggjøre innrapporterte data og informasjon må være høy

Den midlertidige rapporteringsordningen er foreslått formalisert i forslag til ny kraftrasjoneringsforskrift § 11 *Pålegg om rapportering*. Det er forståelig at myndighetene i krevende kraftsituasjoner har et større informasjonsbehov og dermed har nytte av et slikt virkemiddel.

Terskelen for å benytte en slik rapporteringsordning bør imidlertid være høy, og det er viktig at ordningen kun tas i bruk når det er et reelt behov for det. OED ba nylig NVE om å videreføre rapporteringsordningen i tiden frem til en ny styringsmekanisme er på plass. Fornybar Norge stiller spørsmål ved energimyndighetenes behov for dette i en situasjon hvor fyllingsgraden er over median i NO1, NO2 og NO5 (prisområdene som er omfattet av ordningen), samtidig som energisituasjonen i Europa har forbedret seg vesentlig. Dette fremstår som en for lav terskel for å ta i bruk ordningen fremover og Fornybar Norge legger til grunn at terskelen vil være betydelig høyere når regelverket for styringsmekanismen er på plass. Terskelen kan for eksempel knyttes til Statnetts kategorisering av kraftsituasjonen. I forkant av en beslutning om å iverksette rapportering er det viktig med god dialog med bransjen.

For å unngå uheldige virkninger for markedsmekanismen og konkurransen i markedet, er Fornybar Norges utgangspunkt at innrapporterte data og informasjon ikke bør offentliggjøres. Dersom innrapporterte data og informasjon skal publiseres, må det publiseres på en slik måte at den enkelte aktørs disponering ikke blir synlig for andre. Det må gjøres grundige vurderinger før eventuell publisering, og særlig i områder med få store vannkraftprodusenter.

Terskelen for å kunne vedta kraftrasjoning må være svært høy, og den foreslåtte ordlyden er for vagt gitt de inngripende virkemidlene som kan brukes dersom kraftrasjoning besluttes

En del av styringsmekanismen innebærer at energimyndighetene skal kunne gripe inn i produsentenes disponering noe tidligere enn det som følger av ordlyden i dagens energilovforskrift § 6-2. Tvangsmessig rekvisisjon av kraft er et virkemiddel som energimyndighetene kan benytte når det er vedtatt kraftrasjoning, jf. energiloven § 6-2. OED argumenterer for at kraftrasjoning må kunne tas i bruk før det har oppstått en knapphetssituasjon for at det skal være et effektivt virkemiddel. Etter departementets syn ligger det innenfor energiloven § 6-2 at myndighetene kan iverksette kraftrasjoning i en ekstraordinær situasjon der det *kan* bli knapphet på elektrisk energi.

Det er foreslått en endring i energilovforskriften § 6-2 c for å presisere denne forståelsen: «Departementet kan iverksette kraftrasjoning når det på grunn av ekstraordinære forhold *kan bli eller* er knapphet på elektrisk energi, og det ut fra allmenne hensyn finnes påkrevet for å sikre at energien blir best mulig utnyttet.» Forslaget innebærer ikke bare at tidspunktet for når kraftrasjoning kan vedtas etter forskriften fremskyndes noe i tid, slik departementet beskriver, men også at terskelen for å kunne vedta kraftrasjoning endres. I en slik situasjon vil energimyndighetene kunne benytte svært inngripende virkemidler, herunder tvangsmessig rekvisisjon av kraft.

Fornybar Norge mener at «*kan bli*» er for vagt gitt de inngripende virkemidlene som kan brukes i en kraftrasjoningssituasjon. Terskelen for å kunne beslutte kraftrasjoning må være svært høy, og det må være overhengende fare for at det vil bli ubalanse mellom produksjon og forbruk av elektrisitet i fravær av tvangsmessige tiltak. Dette må reflekteres tydelig i forskriftsteksten, og i lovproposisjonen bør departementet utdype nærmere hva som ligger i ekstraordinære forhold som kan utløse en slik beslutning.

Mellomlandsforbindelsene er viktig for norsk forsyningssikkerhet og eventuelle eksportrestriksjoner kan virke mot sin hensikt

Siste ledd av styringsmekanismen innebærer en tydeliggjøring av at det av hensyn til forsyningssikkerhet kan fastsettes begrensninger på mellomlandsforbindelsene i situasjoner der det er reell fare for knapphet på energi. Slik Fornybar Norge forstår høringsnotatet kan dette være et aktuelt tiltak i en situasjon hvor det er vedtatt kraftrasjoning og før man pålegger norske bedrifter og husholdninger å redusere sitt forbruk. Hvorvidt eksportbegrensninger er et relevant virkemiddel i en slik situasjon, og om det skal benyttes før annet forbruk kobles ut, vil bero på en konkret vurdering av situasjonen.

Tvangsmessig rekvisisjon av kraft og eksportrestriksjoner er de mest inngripende elementene i den nye styringsmekanismen, og er virkemidler som energimyndighetene skal kunne ta i bruk i en situasjon der det er vedtatt kraftrasjoning. Jf. forrige punkt er det derfor viktig at terskelen for å vedta kraftrasjoning er svært høy, og at det ikke tas i bruk med mindre det er helt nødvendig med tvangsmessige og svært inngripende tiltak.

Slik Fornybar Norge oppfatter det, er terskelen for å ta i bruk eventuelle eksportrestriksjoner ment å være høy. Dette er også i tråd med Reguleringsmyndigheten for energi (RME) sin utredning av det juridiske handlingsrommet for eventuelle eksportrestriksjoner. Utredningen konkluderer at snevrere unntaksbestemmelser i EØS-avtalen åpner for at det kan iverksettes beskyttelsestiltak i form av eksportrestriksjoner i særlige tilfeller, men at det er høy terskel for at disse kommer til anvendelse.

Fornybar
Norge

En viktig begrunnelse for å bygge ut mellomlandsforbindelser har vært hensynet til norsk forsyningssikkerhet. At vi opprettholder muligheten for import i svært anstrengte situasjoner vil innebære at kraft kan flyte fra omkringliggende områder med relativt lavere knapphet. Mellomlandsforbindelsene gir dermed et viktig bidrag til norsk forsyningssikkerhet, og det er viktig at kapasiteten i størst mulig grad opprettholdes. Dersom Norge reduserer eksportkapasiteten risikerer vi mottiltak fra andre land, som vil innebære at norsk forsyningssikkerhet svekkes.

Vennlig hilsen
Fornybar Norge

Åslaug Haga

Administrerende direktør